

Τί είναι η φιλοσοφία;

α) Ἡ φιλοσοφία ξεκινᾷ με τὸν **θαυμασμό** καὶ τὴν **ἀπορία**, στὴ δική μας τουλάχιστον παράδοση.

«μάλα γὰρ φιλοσόφου τοῦτο τὸ πάθος, τὸ θαυμάζειν· οὐ γὰρ ἄλλη ἀρχὴ φιλοσοφίας ἢ αὕτη».

Πλάτων, *Θεαίτητος* 155d

«...τί ἄλλο μπορεῖ νὰ σημαίνει “προετοιμάζομαι γιὰ τὸ **θάνατο**”... Εἶναι ἀκριβῶς ἡ βεβαιότητα τοῦ θανάτου ποὺ κάνει τὴ ζωὴ – τὴ δική μου ζωὴ, τὴ μοναδική κι ἀνεπανάληπτη – τόσο θανάσιμα σημαντικὴ γιὰ μένα. Ὅλες οἱ δραστηριότητες καὶ οἱ προσπάθειες τῆς ζωῆς μας δὲν εἶναι παρὰ μορφές ἀντίστασης ἐνάντια σ’ ἓνα θάνατο ποὺ ξέρουμε πὼς εἶναι ἀναπόφευκτος. Εἶναι ἡ συνείδηση τοῦ θανάτου ποὺ μετατρέπει τὴ ζωὴ τοῦ καθενὸς ἀπὸ μᾶς σὲ μιὰ ὑπόθεση πολὺ σοβαρή, σὲ κάτι ποὺ χρειάζεται σκέψη... Ὁ θάνατος... ἐξισώνει τοὺς ἀνθρώπους... ὅταν γεννιόμαστε φέρνουμε στὸν κόσμο κάτι ποὺ ποτὲ πρὶν δὲν ὑπῆρξε, ὅταν πεθαίνουμε παίρνουμε μαζί μας κάτι ποὺ δὲν θὰ ὑπάρξει ποτὲ ξανά... Ποτὲ δὲν συνυπάρχουμε μ’ αὐτόν... Ὁ θάνατος... μᾶς μετατρέπει ἀναγκαστικὰ σὲ στοχαστές».

Fernando Savater, *Οἱ ἐρωτήσεις τῆς ζωῆς*, μτφρ. Κ. Φιλιππίδης, ἐκδ. Αἴολος, Ἀθήνα 2003, 34, 38 καὶ 42-43.

«οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκουν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἥκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν... Μελετῶσα (ἡ ψυχὴ) ἀεὶ τοῦτο – τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι μελετῶσα ῥαδίως· ἢ οὐ τοῦτ’ ἂν εἴη **μελέτη θανάτου**;»

Πλάτων, *Φαίδων*, 67e καὶ 81a

β) Πὼς ὀρίζεται ἡ φιλοσοφία; Νὰ θυμᾶστε ὅτι **κάθε ὀρισμὸς εἶναι περιορισμός!**

«οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι, οὐ τῆς μέν, τῆς δ’ οὐ, ἀλλὰ πάσης».

Πλάτων, *Πολιτεία* 475b

«Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μάθει τὴ φιλοσοφία. Διότι ποῦ βρίσκεται; Ποιὸς τὴν κατέχει; Καὶ ἀπὸ ποιά γνωρίσματα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ἀναγνωρίσει; **Μπορεῖ κανεὶς μόνο νὰ μάθει νὰ φιλοσοφεῖ**».

Immanuel Kant

«Φιλοσοφία θὰ πεῖ: νὰ βρίσκεσαι καθ’ ὁδόν. Τὰ ἐρωτήματά της εἶναι οὐσιαστικότερα ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις της, καὶ κάθε ἀπάντηση μετατρέπεται σὲ νέο ἐρώτημα».

Karl Jaspers, *Εἰσαγωγή στὴ φιλοσοφία*, 102.

«**Φιλοσοφῶ σημαίνει ὅτι ξανακάνω κάτι πρόβλημα. Ἐνῶ, δηλαδή, κατὰ τὴν “κοινὴ ἀντίληψη” ἓνα θέμα εἶναι ξεκαθαρισμένο, διευθετημένο, λυμένο, ἐγὼ τὸ ξανακάνω πρόβλημα. Πὼς; Τὸ σκέπτομαι πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή**».

Ε.Π. Παπανούτσου, *Ἡ ἠθικὴ συνείδηση καὶ τὰ προβλήματα της*, ἐκδ. Γαλαξίας, Ἀθήνα 1970, 12.